

Марија Р. МАРКОВИЋ
Филозофски факултет
Универзитет у Нишу

УДК 378.147:004.738.5-057.875
378.147:303.62-057.875
378-057.175
- оригинални научни рад -
DOI: 10.5937/gufv2301035M

ПРИМЕНА ДРУШТВЕНИХ МРЕЖА У ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ ИЗ ПЕРСПЕКТИВЕ СТУДЕНАТА

Сажетак: *Савремени друштвени контекст подразумева примену технологије у готово свим областима. Високо образовање не представља изузетак у том погледу. Ипак, чини се да тек са избијањем пандемије ковида долази до значајније примене савремене технологије у високом образовању у виду организовања различитих облика онлајн наставе и учења. Рад има за циљ да се испитају перцепције студената о коришћењу друштвених мрежа у високошколском образовању. Узорак истраживања чинило је 314 студената основних академских студија Филозофског факултета у Нишу. Истраживачки задаци били су испитати ставове студената о примени друштвених мрежа у високошколском образовању, као и утврдити да ли постоје статистички значајне разлике у одговорима испитаника у односу на независне варијабле истраживања: годину студија, студијски програм, просечну оцену, дужину присутности на друштвеним мрежама и учесталост приступања друштвеним мрежама. Резултати показују да већина студената има позитивне ставове по питању примене друштвених мрежа у високом образовању, као и да нису присутне статистички значајне разлике у одговорима испитаника у односу на независне варијабле истраживања. Дато истраживање може послужити као основа за даља истраживања, али и за унапређивање високошколске праксе у овој области.*

Кључне речи: *друштвене мреже, ставови студената, високошколско образовање, универзитетски наставници.*

Уводна разматрања

Пандемија ковида натерала је креаторе образовне политике, руководиоце универзитета и декане институција високог образовања широм света да у измењеним друштвеним околностима хитно пронађу алтернативу тра-
* marija.markovic@filfak.ni.ac.rs

** Припремљено у оквиру пројекта Афирмација педагошке теорије и праксе у савременом друштву, који се изводи на Филозофском факултету Универзитета у Нишу (бр. 300/1-14-5-01). Ово истраживање подржало је Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије (Уговор бр. 451-03-47/2023-01/ 200165).

диционалној високошколској настави. Као последица пандемије, по први пут, универзитетски наставници и студенти у многим земљама у развоју били су приморани да званично комуницирају онлајн у академске сврхе (Sobaih et al., 2020). Ни Филозофски факултет у Нишу у том погледу није био изузетак. Преко ноћи је на њему уведена онлајн настава путем коришћења бесплатних комуникационих платформи Zoom, Google Meet и Google Classroom. Веома важно за успешну примену технологије у високом образовању јесте њено претходно прихватање од стране студената као корисника. Чини се да су у измењеним друштвеним околностима студенти и наставници брзо и сасвим успешно прихватили организовану онлајн наставу (Аутор, 2021). Свакако, за оспособљавање студената као будућих професионалаца за успешну примену друштвених мрежа у образовању потребно је претходно развити одговарајуће компетенције код наставника (Alabdulkareem, 2015; Carpenter et al., 2023). Коришћење платформе друштвених медија требало би да допуни класичну наставу и да помогне у учењу студената (Albert, 2015). Исправна употреба друштвених медија за формалну академску комуникацију могла би стимулисати интерактивно окружење за учење, подстаћи друштвено присуство и побољшати исходе учења (Sobaih et al., 2020).

Друштвени медији представљају компјутерске алате који „омогућавају људима да деле или размењују информације, идеје, слике, видео-записе и међусобно комуницирају путем одређене мреже” (Siddiqui & Singh, 2016: 71). Друштвени медији нуде више начина комуникације. Људи се могу изразити путем видео-записа, слика, звука или комбинацијом различитих елемената, а не само путем текста. Дати дигитални облици изражавања омогућавају дистрибуцију и интеракцију на више начина (нпр. дељење, свиђање, коментарисање, повезивање) (Greenhow et al., 2019). Примена друштвених медија у образовању омогућава ангажовање студената уз сталну повезаност са другима, подстицање колаборативног учења и омогућавање аутентичног учења у покрету (Gikas & Grant, 2013). Друштвени медији су се етаблирали као снажна средства која могу допринети побољшању процеса учења студената. Они олакшавају интеракцију између студената и наставника, као и међусобну комуникацију међу студентима. Такође, пружају могућност ангажовања у новом окружењу за учење на даљину (Sobaih et al., 2020). Промишљена интеграција друштвених медија кроз задатке који захтевају ангажовање у когнитивним активностима вишег реда, као што су синтеза и евалуација, може обогатити образовно искуство студената користећи технологију са којом су они већ добро упознати. Поред тога, платформе друштвених медија могу подржати смислене образовне активности које могу да одузимају много времена у синхронном часу класичне, лицем у лице наставе (Albert, 2015). Наставници прво треба да осмисле наставне јединице и задатке, а затим да изаберу платформу друштвених медија која најбоље испуњава потребу која се можда неће остварити тако ефикасно или се уопште неће остварити путем традиционалних, синхроних, метода лицем у лице у класичној настави. Фаизи и сар. (Faizi et al., 2013) указују на следеће пред-

ности коришћења друштвених медија у образовању: они представљају канале ефикасне комуникације између наставника и ученика, као и између ученика међусобно; представљају алате за активно учење и интензивније ангажовање ученика, индивидуализацију учења, и представљају платформе за ефикасну сарадњу између ученика и сарадничко учење.

Сагледавајући могућности коришћења друштвених медија у образовању, Гринхау и сар. (Greenhow et al., 2019) указују на могућности које друштвени медији имају за наставнике и на могућности за ученике. Могућности за учење ученика помоћу друштвених медија обухватају: подстицање активног учења, унапређивање сарадње између ученика и повећање њихових веза са академском, професионалном и широм друштвеном заједницом. Када је реч о наставницима, друштвене мреже и заједнице наставника доприносе њиховом професионалном учењу и ефикасности у учионици, као и повезивању са колегама у земљи и изван ње. Могућности друштвених медија које подстичу неформални професионални развој наставника подразумевајући размену ресурса, изградњу заједница наставника и испуњавање индивидуализованих развојних потреба које се иначе не задовољавају у традиционалним окружењима професионалног развоја. Ни високо образовање у том погледу не представља изузетак.

Друштвене мреже као што су LinkedIn, MySpace, Facebook, LinkedIn и сл. представљају посебну врсту друштвених медија (Boateng & Amankwaa, 2016; Faizi et al., 2013; Gikas & Grant, 2013). Оне су данас препознате као заједнице или платформе за учење које се могу користити за унапређивање академског постигнућа и ангажовања студената (Shafiq & Parveen, 2023). Ове мреже омогућавају корисницима да „креирају лични профил, идентификују друге кориснике које познају, читају и реагују на објаве других корисника, као и да приватно или јавно шаљу и примају поруке” (Boyd and Ellison, 2007; према: Boateng & Amankwaa, 2016: 4). Оне представљају онлајн заједнице које окупљају појединце који деле заједничка интересовања, мишљења, активности и искуства тако што омогућавају увид у објаве других, фотографије, видео-снимке и догађаје. Састоје се од репрезентације сваког корисника путем профила, његових друштвених веза, као и разних додатних услуга. Ове заједнице на интернету, такође, пружају средства за интеракцију корисника са другима путем коришћења апликација као што су електронска пошта и инстант поруке (Faizi et al., 2013). Ипак, чини се да је усвајање апликација друштвених мрежа у наставним активностима још увек у повоју (Al-Qaysi et al., 2023; Gülbahar et al., 2017).

Када је реч о предностима коришћења друштвених мрежа у образовању, може се рећи да оне омогућавају лакшу комуникацију и интеракцију између студената и наставника. Друштвене мреже представљају адекватну потпору процеса учења у погледу подршке, образовних процеса, унапређивања комуникације и сарадње између студената и наставника, индивидуализације процеса учења и унапређивање академског постигнућа студената (Zachos et al., 2018). Могу се користити за размену информација, постављање

питања, дискусије о наставним предметима и дељење корисних материјала. Платформе друштвених медија олакшавају дељење безброј онлајн ресурса из којих студенти могу да уче и о којима могу да дискутују, омогућавајући да се учење настави и ван класичне учионице. Такође, друштвене мреже пружају могућност повезивања са колегама из исте или сличних области, што доприноси ширењу професионалне мреже и могућностима за сарадњу (Albert, 2015; Carpenter et al., 2023; Siddiqui & Singh, 2016).

Са друге стране, постоји неколико изазова које друштвене мреже могу представљати у образовању. Први изазов је дистракција, јер се на тим платформама лако може скренути пажња са академских обавеза на неповезане садржаје. Нису све информације објављене на њима истините, а може бити присутно и дигитално насиље. Такође, постоји ризик од губитка приватности и негативних утицаја на ментално здравље, будући да се на друштвеним мрежама често сусрећемо са поређењем са другима и притисцима да се представимо на одређени начин (Albert, 2015; Carpenter et al., 2023; Siddiqui & Singh, 2016).

У погледу ефикасности друштвених мрежа у образовању установљено је да се оне могу сматрати ефикасним средством за побољшање постигнућа студената, повећање њиховог ангажовања и побољшање свести студената о њиховом искуству учења. Међутим, установљено је и да прекомерна употреба друштвених мрежа може представљати негативан предиктор ангажовања студената (Sobaih et al., 2020).

Показало се да постоји повезаност између коришћења друштвених медија у образовању и академског постигнућа студената. На пример, налази студије коју су реализовали Шафик и Парвин (Shafiq & Parveen, 2023) показују да када студенти користе веб-странице друштвених медија из академских разлога, побољшавају се академски исходи тих студената, а на њихов академски учинак утиче функција размене знања путем друштвених медија. Резултати показују да су фактори као што су дељење знања, уочена корисност, исходи учења и комбиновано учење значајно повезани са академским успехом студената и њиховим ангажовањем на друштвеним медијима. Такође, установљено је да интроверзија и екстраверзија као особине студената модулирају утицај друштвених мрежа на академско постигнуће, што указује на важност узимања у обзир индивидуалних карактеристика студената приликом планирања и примене друштвених мрежа у образовању (Sharma & Behl, 2022). Стога, наставници могу користити друштвене медије као платформу да би се побољшала академска постигнућа студената.

Када је реч о областима образовања у којима друштвене мреже наилазе на ширу примену, установљено је да је то у области пословних дисциплина попут рачуноводства, маркетинга, бизниса, економије, предузетништва, финансија, међународног пословања, људских ресурса и односа с јавношћу (Al-Qaysi et al., 2023). Међутим, постоје и друге области у којима оне могу наићи на адекватну примену, попут уметности, технологије, друштвених наука и др. (Alabdulkareem, 2015; Castro, 2012; Pavlović et al., 2018).

Потребно је оспособити студенте за примену друштвених мрежа у образовању (Shafiq & Parveen, 2023; Siddiqui & Singh, 2016). Како би избегли искушења на друштвеним мрежама, студенти би требало да боље организују своје време за учење. Потребно је смањити количину времена које они проводе на интернету. Уместо да злоупотребљавају друштвене медије у негативне сврхе, студенти би требало да усмере своју пажњу на академску вредност тих платформи (Shafiq & Parveen, 2023).

Методолошки приступ проблему

Циљ истраживања јесте испитивање ставова студената о коришћењу друштвених мрежа у процесу универзитетског образовања. У истраживању је учествовало 314 студената основних академских студија на Филозофском факултету у Нишу. Ставови испитаника анализирали су у односу на:

- *годину студија* (I–IV година),
- *студијски програм* (Психологија, Педагогија, Социјална политика и социјални рад, Комуницирање и односи са јавношћу и Новинарство),
- *просечну оцену током студирања* (а) 6.00–6.99, б) 7.00–7.99, в) 8.00–8.99, г) 9.00–10.00),
- *дужину присутности на друштвеним мрежама* (а) без отвореног профила; б) мање од 1 године; в) више од 1 године, а мање од 5 година; г) више од 5, а мање од 10 година; д) више од 10 година), и
- *учесталост приступања друштвеним мрежама* (а) никад; б) ретко (неколико пута месечно); в) понекад (неколико пута недељно); г) често (више пута недељно); д) редовно (свакодневно).

У истраживању је учествовао 121 студент I године студија, затим 73 студента са II године, 66 са III године и 54 са IV године. Највише је било студената са Психологије (126), а затим са Педагогије (80). Број студената са студијских програма за Комуницирање и односе са јавношћу (46) и Новинарство (42) готово је уједначен, док је најмање испитаника са студијског програма за Социјалну политику и социјални рад (20). У погледу академског постигнућа, десеторо испитаних студената има најслабију просечну оцену, од 6.00 до 6.99; 78 њих има просечну оцену од 7.00 до 7.99; 149 студената има просечну оцену од 8.00 до 8.99 и 77 њих највећу процену оцену – од 9.00 до 10.0. Највећи број испитаника присутан је на друштвеним мрежама више од 5, а мање од 10 година (205), 87 испитаника више од 10 година, а 22 њих више од једне и мање од 5 година. Када је реч о учесталости приступања друштвеним мрежама: 272 испитаника редовно приступају својим профилима, 32 често, 6 понекад, а 4 ретко.

У истраживању су постављени следећи истраживачки задаци:

1. Испитати ставове студената о примени друштвених мрежа у високошколском образовању.

2. Утврдити да ли постоје статистички значајне разлике у одговорима испитаника у односу на независне варијабле истраживања (годину студија, студијски програм, просечну оцену, дужину присутности на друштвеним мрежама и учесталост приступања друштвеним мрежама).

У складу са задацима, у истраживању су постављене следеће истраживачке хипотезе:

1. Претпоставља се да студенти имају позитивне ставове по питању примене друштвених мрежа у високошколском образовању.

2. Претпоставља се да не постоје статистички значајне разлике у одговорима испитаника у односу на годину студија, студијски програм, просечну оцену, дужину присутности на друштвеним мрежама и учесталост приступања друштвеним мрежама.

У истраживању је коришћена петостепена скала процене, која је наменски конструисана за потребе истраживања, а састављена је од 6 ајтема. Бројеви у скали процене под називом *Перцепције студената о примени друштвених мрежа у високошколском образовању* (ПСДМВО) кретали су се на континууму од броја 1 – потпуна несагласност, броја 2 – делимична несагласност, 3 – неодлучност, 4 – делимична сагласност, до броја 5 – потпуна сагласност са наведеним ајтемом. За утврђивање статистички значајних разлика у одговорима испитаника у односу на независне варијабле примењен је F-тест.

Анализа и интерпретација резултата истраживања

У Табели 1. приказани су ставови студената (N=314) о примени друштвених мрежа у процесу студирања, а уз сваки ајтем у скали процене приказана је просечна вредност одговора студената (M), одступање од просечног одговора (SD) и степен сагласности/несагласности са наведеним ставом.

Табела 1. Ставови студената о примени друштвених мрежа у образовању

Ајтеми	M	SD	1	2	3	4	5
Био/ла бих додатно мотивисан/а за наставу и учење уколико би се у настави више користиле друштвене мреже	2.88	1.16	14.3	22.3	33.1	21.3	8.9
Повезаност наставника и студената посредством друштвених мрежа је потребна и корисна у процесу студирања	3.55	1.14	5.4	12.1	29	29	24.5
Сматрам да бих могао/ла постићи боље образовне резултате када би се друштвене мреже интегрисале у наставу	3.02	1.16	13.1	17.5	33.1	26.8	9.6
Наставници би требало више да користе друштвене мреже у наставном процесу	3.40	1.13	7.3	12.1	30.9	32.5	17.2
Друштвене мреже имају позитиван утицај на моје студирање	3.34	1.12	8	10.8	37.3	27.1	16.9
Због кориштења друштвених мрежа занемарујем своје обавезе на студијама	3.02	1.17	10.8	23.6	30.3	23.6	11.8

Анализом одговора испитаника и просечних одговора (М) у истраживању може се закључити да већина студената испољава позитивне ставове при процени потребе за применом друштвених мрежа у универзитетском образовању, имајући у виду да је већина испитаника бирала оцене 4 и 5, које на петостепеној скали процене означавају ставове слагања са понуђеним тврдњама. Код већине питања просечна оцена (М) има натполовичне вредности (односно вредности веће од 3).

Највећи број испитаника испољава неодлучност при процени тврдње: *Био/ла бих додатно мотивисан/а за наставу и учење уколико би се у настави више користиле друштвене мреже* – њих 33.1%. Њих 21.3% делимично се слаже, док се 8.9% испитаника у потпуности слаже са наведеном тврдњом. Делимично неслагање испољава 14.3% испитаника, док се њих 1.6% уопште не слаже са тврдњом.

Када је реч о процени да ли би били додатно мотивисани уколико би се у настави више користиле друштвене мреже: 14.3% уопште се не слаже, 22.3% делимично се не слаже, 33.1% је неодлучно, 21.3% делимично се слаже, а само 8.9% слаже се у потпуности.

Са тврдњом да је повезаност наставника и студената посредством друштвених мрежа потребна и корисна у процесу студирања у потпуности се слаже четвртина испитаника (24.5%), у потпуности се слаже 29%, исто толико испитаника (29%) изражава став неодлучности, уопште се не слаже 5.4%, док 12.1% испитаника изражава став делимичне сагласности.

Највећи број испитаника (33.1%) неодлучан је при процени тврдње: *Сматрам да бих могао/ла постићи боље образовне резултате када би се друштвене мреже интегрисале у наставу*, делимично се слаже 26.8%, у потпуности се слаже само 9.6%, уопште се не слаже 13.1%, док се 17.5% испитаника делимично не слаже са датом тврдњом.

Готово половина испитаника процењује да би наставници требало више да користе друштвене мреже у наставном процесу – 17.2% се потпуно слаже, 32.5% делимично се слаже. Око трећине испитаника (30.9%) нема јасно формиран став према овом питању, док се 7.3% њих уопште не слаже, а 12.1% делимично се не слаже.

Као и код претходних тврдњи, приближно једнак број испитаника испољава неодлучност (37.3%) и одређени степен сагласности (16.9% потпуну сагласност, 27.1% делимичну сагласност) са тврдњом да друштвене мреже имају позитиван утицај на њихово студирање, а само мали број испитаника испољава несасгласност (8% потпуну, 10.8% делимичну).

30.3% испитаника неодлучно је када је реч о тврдњи да због коришћења друштвених мрежа занемарују своје обавезе на студијама, док приближно једнак број испитаника изражава позитиван (11.8% у потпуности се слаже, а 23.6% делимично се слаже) и негативан став (10.8% уопште се не слаже, 23.6% делимично се не слаже).

Табела 2. Статистичка значајност разлика у ставовима студената у односу на годину студија

Ајтеми	Година студија	M	SD	F	df	p
Био/ла бих додатно мотивисан/а за наставу и учење уколико би се у настави више користиле друштвене мреже	I	2.71	1.106	1.728	3	0.161
	II	2.92	1.187			
	III	2.97	1.150			
	IV	3.11	1.254			
Повезаност наставника и студената посредством друштвених мрежа је потребна и корисна у процесу студирања	I	3.43	1.189	0.836	3	0.475
	II	3.68	1.066			
	III	3.59	1.189			
	IV	3.59	1.091			
Сматрам да бих могао/ла постићи боље образовне резултате када би се друштвене мреже интегрисале у наставу	I	2.97	1.132	0.862	3	0.461
	II	3.18	1.183			
	III	2.89	1.242			
	IV	3.09	1.103			
Наставници би требало више да користе друштвене мреже у наставном процесу	I	3.40	1.100	1.272	3	0.284
	II	3.44	1.130			
	III	3.20	1.292			
	IV	3.59	0.942			
Друштвене мреже имају позитиван утицај на моје студирање	I	3.19	1.135	1.231	3	0.299
	II	3.45	1.068			
	III	3.39	1.188			
	IV	3.46	1.077			
Због кориштења друштвених мрежа занемарујем своје обавезе на студијама	I	3.02	1.099	0.437	3	0.727
	II	2.93	1.217			
	III	2.98	1.170			
	IV	3.17	1.299			

На основу података наведених у Табели 2 може се закључити да варијабла година студија не утиче статистички значајно на ставове студената о примени друштвених мрежа у образовању.

Табела 3. Статистичка значајност разлика у ставовима студената у односу на студијски програм

Ајтеми	Студијски програм	M	SD	F	df	p
Био/ла бих додатно мотивисан/а за наставу и учење уколико би се у настави више користиле друштвене мреже	ПСИ	2.77	1.174	1.380	4	0.241
	СПСР	2.60	1.046			
	ПЕЛ	2.89	1.125			
	КОМОЈ	3.11	1.233			
	НОВ	3.10	1.163			
Повезаност наставника и студената посредством друштвених мрежа је потребна и корисна у процесу студирања	ПСИ	3.54	1.198	0.229	4	0.922
	СПСР	3.40	0.995			
	ПЕЛ	3.61	1.073			
	КОМОЈ	3.48	1.169			
	НОВ	3.62	1.188			
Сматрам да бих могао/ла постићи боље образовне резултате када би се друштвене мреже интегрисале у наставу	ПСИ	2.94	1.115	1,359	4	0.248
	СПСР	2.85	1.040			
	ПЕЛ	2.94	1.162			
	КОМОЈ	3.22	1.263			
	НОВ	3.31	1.220			
Наставници би требало више да користе друштвене мреже у наставном процесу	ПСИ	3.34	1.075	0.313	4	0.869
	СПСР	3.45	0.887			
	ПЕЛ	3.48	1.113			
	КОМОЈ	3.33	1.266			
	НОВ	3.50	1.274			
Друштвене мреже имају позитиван утицај на моје студирање	ПСИ	3.29	1.057	0.595	4	0.666
	СПСР	3.20	1.056			
	ПЕЛ	3.34	1.090			
	КОМОЈ	3.35	1.178			
	НОВ	3.57	1.346			
Због кориштења друштвених мрежа занемарујем своје обавезе на студијама	ПСИ	3.01	1.163	2.382	4	0.052
	СПСР	3.60	0.681			
	ПЕЛ	2.94	1.215			
	КОМОЈ	2.74	1.182			
	НОВ	3.24	1.226			

На основу података наведених у Табели 3 може се закључити да варијабла студијски програм не утиче статистички значајно на ставове студената о испитиваној тематици. Једино код става: *Због коришћења друштвених мрежа у образовању занемарујем своје обавезе на студијама* израчуната је р-вредност веома близу статистичке значајности од 0.05.

Табела 4. *Статистичка значајност разлика у ставовима студената у односу на просечну оцену*

Ајтеми	Просечна оцена	M	SD	F	df	p
Био/ла бих додатно мотивисан/а за наставу и учење уколико би се у настави више користиле друштвене мреже	6.00-6.99	2.80	1.229	0.375	3	0.771
	7.00-7.99	3.00	1.195			
	8.00-8.99	2.83	1.147			
	9.00-10.00	2.87	1.174			
Повезаност наставника и студената посредством друштвених мрежа је потребна и корисна у процесу студирања	6.00-6.99	3.20	1.476	0.614	3	0.606
	7.00-7.99	3.46	1.113			
	8.00-8.99	3.61	1.095			
	9.00-10.00	3.57	1.229			
Сматрам да бих могао/ла постићи боље образовне резултате када би се друштвене мреже интегрисале у наставу	6.00-6.99	3.30	1.160	0.428	3	0.733
	7.00-7.99	3.10	1.100			
	8.00-8.99	2.97	1.210			
	9.00-10.00	3.01	1.141			
Наставници би требало више да користе друштвене мреже у наставном процесу	6.00-6.99	3.50	0.972	0.412	3	0.744
	7.00-7.99	3.40	1.166			
	8.00-8.99	3.46	1.112			
	9.00-10.00	3.29	1.145			
Друштвене мреже имају позитиван утицај на моје студирање	6.00-6.99	3.20	0.919	0.066	3	0.978
	7.00-7.99	3.35	1.149			
	8.00-8.99	3.36	1.169			
	9.00-10.00	3.32	1.044			
Због кориштења друштвених мрежа занемарујем своје обавезе на студијама	6.00-6.99	3.10	1.287	1.272	3	0.284
	7.00-7.99	3.09	1.186			
	8.00-8.99	3.09	1.129			
	9.00-10.00	2.79	1.228			

На основу података наведених у Табели 4 може се закључити да варијабла просечна оцена у току студија не утиче статистички значајно на ставове студената према примени друштвених мрежа у образовању.

Табела 5. *Статистичка значајност разлика у ставовима студената у односу на дужину присутности на друштвеним мрежама*

Ајтеми	Дужина присутности	M	SD	F	df	p
Био/ла бих додатно мотивисан/а за наставу и учење уколико би се у настави више користиле друштвене мреже	1-5 година	2.64	1.432	0.605	2	0.547
	5-10 година	2.88	1.087			
	Више од 10 г.	2.94	1.270			
	1-5 година	3.68	1.086	0.177	2	0.838
Повезаност наставника и студената посредством друштвених мрежа је потребна и корисна у процесу студирања	5-10 година	3.53	1.136			
	Више од 10 г.	3.56	1.188			
	1-5 година	2.68	0.995	1.023	2	0.361
	5-10 година	3.05	1.138			
Сматрам да бих могао/ла постићи боље образовне резултате када би се друштвене мреже интегрисале у наставу	Више од 10 г.	3.03	1.252			
	1-5 година	3.32	1.249	0.261	2	0.770
Наставници би требало више да користе друштвене мреже у наставном процесу	5-10 година	3.38	1.117			
	Више од 10 г.	3.47	1.129			
Друштвене мреже имају позитиван утицај на моје студирање	1-5 година	3.64	0.953	1.513	2	0.222
	5-10 година	3.27	1.129			
	Више од 10 г.	3.44	1.138			
	1-5 година	2.73	1.162	1.809	2	0.166
Због кориштења друштвених мрежа занемарујем своје обавезе на студијама	5-10 година	2.98	1.148			
	Више од 10 г.	3.20	1.228			
	1-5 година	2.73	1.162			

На основу података наведених у Табели 5 може се закључити да варијабла дужина присутности на друштвеним мрежама не утиче статистички значајно на ставове студената о испитиваној тематици.

Табела 6. *Статистичка значајност разлика у ставовима студената у односу на учесталост приступања друштвеним мрежама*

Ајтеми	Учесталост приступања ДМ	M	SD	F	df	p
Био/ла бих додатно мотивисан/а за наставу и учење уколико би се у настави више користиле друштвене мреже	Ретко	2.25	1.258	0.991	3	0.397
	Понекад	2.33	1.211			
	Често	2.78	1.128			
	Редовно	2.92	1.167			
Повезаност наставника и студената посредством друштвених мрежа је потребна и корисна у процесу студирања	Ретко	3.25	1.708	0.381	3	0.767
	Понекад	3.33	0.516			
	Често	3.41	1.073			
	Редовно	3.58	1.156			
Сматрам да бих могао/ла постићи боље образовне резултате када би се друштвене мреже интегрисале у наставу	Ретко	3.25	1.258	0.761	3	0.517
	Понекад	2.33	1.033			
	Често	3.03	1.150			
	Редовно	3.03	1.166			
Наставници би требало више да користе друштвене мреже у наставном процесу	Ретко	3.00	0.816	0.407	3	0.748
	Понекад	3.50	0.548			
	Често	3.25	1.016			
	Редовно	3.42	1.153			
Друштвене мреже имају позитиван утицај на моје студирање	Ретко	3.00	0.816	0.172	3	0.915
	Понекад	3.50	1.049			
	Често	3.38	1.070			
	Редовно	3.34	1.138			
Због кориштења друштвених мрежа занемарујем своје обавезе на студијама	Ретко	2.25	0.957	2.755	3	0.043
	Понекад	2.50	1.517			
	Често	2.59	0.979			
	Редовно	3.09	1.179			

На основу података наведених у Табели 6 може се закључити да варијабла учесталост приступања друштвеним мрежама у току дана код већине ајтема не утиче статистички значајно на ставове студената према примени друштвених мрежа у образовању. Ипак, установљено је да постоји статистички значајна разлика у одговорима испитаника за ајтем: *Због кориштења друштвених мрежа занемарујем своје обавезе на студијама*. Применом LSD post hoc testa установљено је да постоји статистички значајна разлика у одговорима између испитаника који често (више пута недељено) и редовно (свакодневно) приступају друштвеним мрежама.

Дискусија

Друштвене мреже имају значајан утицај на образовање. Њихова примена доноси нове могућности за комуникацију, сарадњу и персонализацију учења. Међутим, важно је да се оне правилно користе, уз свест о потенцијалним изазовима. Друштвене мреже су моћан алат који може трансформисати образовни процес, пружајући студентима обогачено и интерактивно искуство учења.

Првом хипотезом истраживања претпостављено је да студенти имају позитивне ставове по питању примене друштвених мрежа у високом образовању. Налази нашег истраживања у извесној мери говоре у прилог

наведеној претпоставци. Установљено је да за већину ајтема највећи број испитаника изражава позитивне ставове (4 – слажем се и 5 – у потпуности се слажем) са већином тврдњи, али је готово подједнак број испитаника изразио оклевање при процени (3 – немам став). Могуће је да у недостатку претходног искуства у коришћењу друштвених мрежа у образовне сврхе студенти нису сигурни на које све начине оне могу користити у високом образовању. На основу свега наведеног, може се закључити да је прва истраживачка хипотеза делимично потврђена. Налази претходних истраживања, такође, указују на позитивне ставове студената према примени друштвених медија у образовању (Boateng & Amankwaa, 2016; Gikas & Grant, 2013; Manu et al., 2021; Neier & Zayer, 2015).

Када је реч о независним варијаблама истраживања – години студија, студијском програму, просечној оцени у току студирања, дужини присутности на друштвеним мрежама и учесталости приступања друштвеним мрежама, може се закључити да нису установљене статистички значајне разлике у одговорима испитаника. Једино је код ајтема: *Због коришћења друштвених мрежа занемарујем своје обавезе на студијама* установљено да постоје статистички значајне разлике у одговорима између испитаника који често (више пута недељено), наспрам оних који редовно (свакодневно) приступају друштвеним мрежама. Као што је напоменуто, прекомерна употреба друштвених мрежа може представљати негативан предиктор ангажовања студената (Sobaih et al., 2020). Са порастом учесталости коришћења друштвених мрежа у неакадемске сврхе код студената се јавља бојазан да неће моћи да се посвете учењу, због чега могу занемаривати своје обавезе на студијама. Може се закључити да је друга хипотеза истраживања, којом је претпостављено да не постоје статистички значајне разлике у одговорима испитаника у односу на независне варијабле истраживања, већим делом потврђена, осим у случају разлика у процени о занемаривању обавеза због коришћења друштвених мрежа.

Уколико желимо да унапредимо академска постигнућа студената, потребно је на одговарајући начин применити друштвене мреже у високом образовању. Такође, код студената би требало развити медијску писменост, чиме би се допринело избегавању негативних последица коришћења друштвених мрежа и усмеравању пажње на њихову академску вредност. Да би се превазишли изазови везани за употребу друштвених мрежа, важно је да се студенти едукују о правилној употреби друштвених мрежа у образовне сврхе. Они би требало да развију вештине самоконтроле и баланса између коришћења друштвених мрежа у неакадемске сврхе и фокусираности на академске обавезе.

Закључак

Друштвене мреже су важан алат у образовању, али захтевају свестран приступ како би се искористиле њихове предности и превазишли изазови. Перспектива студената Филозофског факултета у Нишу наглашава

потребу за правилном едукацијом и самоконтролом како би се обезбедила продуктивна и корисна употреба друштвених мрежа у образовању. Такође, потребно је едуковати студенте о значају и могућностима коришћења друштвених мрежа у образовању.

У данашњем дигиталном добу, друштвене мреже су постале неизоставан део наше свакодневице. Њихов утицај проширио се и на образовни сектор, доносећи са собом бројне промене и могућности. Друштвене мреже у образовању отварају нове перспективе и пружају алате за интеракцију, сарадњу и учење на јединствен начин.

Један од кључних аспеката друштвених мрежа у образовању је олакшавање комуникације и интеракције између студената и наставника, студентата међусобно и између наставника и колега. Кроз платформе као што су Facebook, Twitter, LinkedIn и многе друге, студенти могу да комуницирају и размењују идеје, материјале и ресурсе. Ова отвореност и слобода изражавања подстичу активну партиципацију, као и размену знања и искустава. Друштвене мреже, такође, омогућавају прилагођено учење и персонализацију образовног искуства. Поред тога, оне могу послужити као платформа за колективно учење и сарадњу. Кроз групне дискусије, пројекте и заједничко истраживање, ученици могу развити тимски дух, критичко мишљење и вештине решавања проблема. Овакав приступ подстиче активно учешће свих учесника и развија социјалне вештине које су важне у свету рада и савременом друштву.

Налази нашег истраживања могу представљати добру полазну основу за даља проучавања у овој области, при чему би се применом различитих истраживачких приступа (нпр. микс методологије) могла створити целиовитија слика о проучаваној тематици. Поред тога, налази датог истраживања могу послужити као основа за унапређивање праксе у овој области у погледу доношења одговарајуће образовне политике на факултетима и универзитетима која би се односила на интеграцију друштвених медија у високошколску наставу и учење.

Литература

1. Alabdulkareem, S. A. (2015). Exploring the use and the impacts of social media on teaching and learning science in Saudi. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 182, 213-224. doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.04.758
2. Albert, D. J. (2015). Social media in music education: Extending learning to where students "live". *Music Educators Journal*, 102(2), 31-38. doi.org/10.1177/0027432115606976
3. Al-Qaysi, N., Granić, A., Al-Emran, M., Ramayah, T., Garces, E., & Daim, T. U. (2023). Social media adoption in education: A systematic review of disciplines, applications, and influential factors. *Technology in Society*, 102249. doi.org/10.1016/j.techsoc.2023.102249
4. Boateng, R., & Amankwaa, A. (2016). The impact of social media on student academic life in higher education. *Global Journal of Human-Social Science*, 16(4), 1-8.

5. Carpenter, J. P., Morrison, S. A., Rosenberg, J. M., & Hawthorne, K. A. (2023). Using social media in pre-service teacher education: The case of a program-wide twitter hashtag. *Teaching and Teacher Education*, 124, 104036. doi.org/10.1016/j.tate.2023.104036
6. Castro, J. C. (2012). Learning and teaching art through social media. *Studies in Art Education*, 53(2), 152-169. doi.org/10.1080/00393541.2012.11518859
7. Faizi, R., El Afia, A., & Chiheb, R. (2013). Exploring the potential benefits of using social media in education. *International Journal of Engineering Pedagogy (iJEP)*, 3(4), 50-53. doi.org/10.3991/ijep.v3i4.2836
8. Gikas, J., & Grant, M. M. (2013). Mobile computing devices in higher education: Student perspectives on learning with cellphones, smartphones & social media. *The Internet and Higher Education*, 19, 18-26. doi.org/10.1016/j.iheduc.2013.06.002
9. Greenhow, C., Galvin, S. M., & Staudt Willet, K. B. (2019). What should be the role of social media in education?. *Policy Insights from the Behavioral and Brain Sciences*, 6(2), 178-185. doi.org/10.1177/2372732219865290
10. Gülbahar, Y., Rapp, C., Kilis, S., & Sitnikova, A. (2017). Enriching higher education with social media: Development and evaluation of a social media toolkit. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 18(1), 23-39. doi.org/10.19173/irrodl.v18i1.2656
11. Manu, B. D., Ying, F., Oduro, D., & Boateng, S. A. (2021). Student engagement and social media in tertiary education: The perception and experience from the Ghanaian public university. *Social Sciences & Humanities Open*, 3(1), 100100. doi.org/10.1016/j.ssaho.2020.100100
12. Агѳоп, 2021.
13. Neier, S., & Zayer, L. T. (2015). Students' perceptions and experiences of social media in higher education. *Journal of Marketing Education*, 37(3), 133-143. doi.org/10.1177/0273475315583748
14. Pavlović, D., Momčilović, N., & Petrović, D. (2018). Facebook as Logistic Support to Linguistic Interaction. *Facta Universitatis, Series: Teaching, Learning and Teacher Education*, 1(2), 127-135. doi.org/10.22190/FUTLTE1702127P
15. Siddiqui, S., & Singh, T. (2016). Social media its impact with positive and negative aspects. *International journal of computer applications technology and research*, 5(2), 71-75. doi.org/10.7753/IJCATR0502.1006
16. Shafiq, M., & Parveen, K. (2023). Social media usage: Analyzing its effect on academic performance and engagement of higher education students. *International Journal of Educational Development*, 98, 102738. doi.org/10.1016/j.ijedudev.2023.102738
17. Sharma, S., & Behl, R. (2022). Impact of Social Media on Student's Academic Performance: A Study on Indian Education System. *Global Business Review*, 09721509221106834. doi.org/10.1177/09721509221106834
18. Sobaih, A. E. E., Hasanein, A. M., & Abu Elnasr, A. E. (2020). Responses to COVID-19 in higher education: Social media usage for sustaining formal academic communication in developing countries. *Sustainability*, 12(16), 6520. doi.org/10.3390/su12166520
19. Zachos, G., Paraskevopoulou-Kollia, E. A., & Anagnostopoulos, I. (2018). Social media use in higher education: A review. *Education Sciences*, 8(4), 194-207. doi.org/10.3390/educsci8040194

THE USE OF SOCIAL MEDIA IN HIGHER EDUCATION FROM THE STUDENTS' PERSPECTIVE

Summary: *The modern social context involves the application of technology in almost every field, and higher education is no exception. However, it seems that it is only with the outbreak of the COVID-19 pandemic that there has been a more significant implementation of modern technology in higher education, such as the organization of various forms of online teaching and learning. This study aims to examine students' perceptions of the use of social media in higher education. The research sample consisted of 314 students from undergraduate programs at the Faculty of Philosophy in Niš. The research tasks were to explore students' attitudes towards the use of social media in higher education and to determine if there are statistically significant differences in respondents' attitudes based on independent research variables such as study year, study program, average grade, length of presence on social media, and frequency of accessing social media. The results indicate that the majority of students have positive attitudes regarding the use of social media in higher education and that there are no statistically significant differences in respondents' answers based on the independent research variables. This study can serve as a basis for further research and for improving higher education practices in this area.*

Keywords: *social media, students' attitudes, higher education, university teachers.*